

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Bestraf fouten van het OM, maar laat het proces intact

Kaptein, H.J.R.

Citation

Kaptein, H. J. R. (2007). Bestraf fouten van het OM, maar laat het proces intact. *Nrc Handelsblad*, 7-7. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/13985>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/13985>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

NRC HANDELSBLAD

NRC Handelsblad

December 21, 2007

Bestraf fouten van het OM, maar **laat** het **proces intact**; Wetswijziging nodig zodat criminelen niet vrijuit gaan

SECTION: OPINIE; Blz. 7

LENGTH: 1034 woorden

SAMENVATTING:

Het is onbevredigend dat criminelen vrijuit gaan als het OM **fouten** heeft gemaakt. Het kan ook anders. Straf het OM en **laat** het **proces** doorgaan, vindt Hendrik Kaptein.

VOLLEDIGE TEKST:

De Amsterdamse Rechtbank heeft gisteren besloten dat het afgelopen moet zijn met een grote zaak tegen Hells Angels. Het Openbaar Ministerie heeft zijn rechten verspeeld door opnamen van gesprekken tussen verdachten en advocaten niet tijdig te vernietigen. Confidentialiteit tussen cliënten en hun advocaten is zo belangrijk dat (zelfs) het OM met dergelijke vertrouwelijke gegevens zo voorzichtig mogelijk en volledig binnen de perken van de regels ter zake moet omgaan. Als dat niet is gebeurd dan is er geen eerlijk **proces** - en dus geen **proces**. Aldus de rechtbank.

Dat klinkt redelijk - tenminste voor juristen.

Vervelend is alleen dat hiermee criminelen vrijuit dreigen te gaan. Natuurlijk is niet bekend wat de Hells Angels al dan niet op hun kerfstok hebben. Ook voor hen geldt de onschuldpresumptie: zij moeten worden behandeld als onschuldigen totdat de strafrechter het tegendeel heeft vastgesteld. Onbevredigend blijft alleen dat het OM met alle bewijsmateriaal tegen die Angels niets kan doen. De kans blijft groot dat echte boeven de dans ontspringen, met alle gevolgen van dien.

Niet-juristen kunnen dat niet volgen. Op zich zegt dat niet zo veel, want er zijn wel meer juridische kwesties die de petten van gewone mensen te boven gaan. Anders waren al die advocaten en andere juristen overbodig. Maar deze twijfels gaan verder dan het bekende conflict tussen eisen van rechtsstatelijkheid en de verontwaardiging van de gewone man die alle criminelen het liefst in de boom ziet hangen.

Het probleem zit niet in regels die verbieden dat het OM dergelijke gegevens bewaart (dat mag niet), maar in de manier waarop het OM daarvoor wordt gestraft. Het beginsel daarvan is 'als je het spel niet eerlijk speelt, mag je niet meer meedoen'. Inderdaad doet ons strafproces wel eens denken aan een poppenkast. In de gewone werkelijkheid dient strafrechtspleging er toe dat onschuldigen vrijuit gaan en schuldigen worden gestraft. Anders kan de hele vertoning beter worden afgeschaft. Strafrechtspleging is geen spel en daarmee staat de sanctie van 'uitsluiting' op de tocht. Als die Hells Angels echt iets op hun geweten hebben, dan is het resultaat van deze aanpak dat zij hun verdiende straf niet krijgen, terwijl het OM, mogelijke slachtoffers en wij allemaal met lege handen én met gevaren van nog meer criminaliteit achterblijven.

Het kan anders. Uitgangspunt is dat het OM in deze zaak verboden en strafbare dingen heeft gedaan, ten koste van verdachten. Wat ligt dan meer voor de hand dan straf voor het OM en schadevergoeding voor slachtoffers? Betrokken officieren van justitie zouden een tijdje kunnen worden geschorst (of gedetineerd, met bijkomend voordeel dat zij beter weten waarover zij het hebben als zij lange vrijheidsstraffen vorderen). Verkeerd behandelde verdachten krijgen schadevergoeding en - de strafzaak gaat gewoon door.

Dat kan natuurlijk alleen als het OM niet heeft geknoeid met bewijsmateriaal, want dan zou het echt een oneerlijk **proces** worden. (In de zaak van de Hells Angels is dat niet aan de orde.)

Maar dat bestaat al, zullen strafjuristen stellen: ook officieren van justitie kunnen worden aangepakt, net zo goed als schadevergoeding wordt geregeld door art. 359a Wetboek van Strafvordering. Maar dat is niet meer dan papier, of berust op verkeerde principes. Met vervolging en bestraffing van wanpresterende en criminele officieren van justitie moet nog een begin worden gemaakt. Zelfs ten koste van onschuldige verdachten worden liegende en bedriegende magistraten volstrekt ongemoeid gelaten (zie de discussie over de Schiedammer parkmoord, de zaak van Lucia de B., de Deventer zaak, etc.: een optocht van geleerden beticht leden van het OM van regelrechte kwade trouw, het OM blijft in alle talen zwijgen en betrokkenen gaan gewoon hun gang).

Toch verdienen ook de mensen die de gesprekken van de Hells Angels met hun advocaten niet op tijd hebben vernietigd, enige tuchting. Wie weet helpt het zelfs nog beter tegen recidive. Van een verloren zaak - de nu geboden sanctie - zal minder afschrikwekkende werking uitgaan.

Dan de schadevergoeding voor verkeerd behandelde verdachten. In art. 359a Sv. is inderdaad te lezen dat de rechter **fouten** van politie en justitie kan afstraffen, naar de ernst er van uiteenlopend van loutere vaststelling van **fouten** tot strafvermindering, tot en met (inderdaad) niet-ontvankelijkheid van het OM. De principiële fout van die regeling is en blijft de appels-en-perenafweging: wie verkeerd is behandeld, verdient schadevergoeding, geen vrijwaring van straf. Die vrijwaring komt neer op ontrecting van slachtoffers van delicten en van de samenleving. Die hebben met **fouten** van het OM niets te maken, maar moeten wél toezien hoe ten koste van hen spelletjes worden gespeeld. 'De verdachte is schuldig en strafbaar, maar het OM heeft **fouten** gemaakt, dus is hij minder of niet strafbaar.' Dat is totaaltheater.

Het regime van art. 359a Sv. dient dan ook te worden vervangen door regelingen waarin ten eerste wanpresterende en malafide vertegenwoordigers van politie en justitie net zo goed worden aangepakt als gewone boeven; en ten tweede **fouten** van politie en justitie ten koste van burgers en verdachten gewoon worden afgerekend.

Overigens is in Scandinavië al te zien hoe het moet. De rechter kon in deze zaak misschien niet anders, maar de wetgever is nu aan zet, desnoods tegen internationale ontwikkelingen in.

Wat verdienen de Hells Angels dus wél (al zal het er niet meer van komen)? Verontschuldigen van het OM, en vergoeding van het ondervonden nadeel, nu niet is gebleken dat het OM met bewijsmateriaal heeft geknoeid.

Strafzaken zijn geen wedstrijdjes tussen het OM en advocaten. Zouden zij dat wél zijn, dan zou foul play van het OM inderdaad tot uitsluiting kunnen leiden. Het gaat om de rest van de wereld en daarin is en blijft het uitgangspunt dat (alleen) schuldigen moeten worden gestraft. Dat biedt geen ruimte voor straffeloosheid voor mogelijk ernstige criminelen, Hells Angels of niet, op grond van kunstfouten van justitie.

LOAD-DATE: December 23, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

NOTES: Hendrik Kaptein is universitair hoofddocent rechtsfilosofie aan de Universiteit Leiden.; Er zijn wel meer juridische kwesties die de petten van gewone mensen te boven gaan

GRAPHIC: 2112opiSchot, Tekening Bas van der Schot

PUBLICATION-TYPE: Krant

Copyright 2007 PCM Uitgevers B.V.
All Rights Reserved